

Nærings- og fiskeridepartementet

Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Deres ref.
18/5953-14

Vår ref.
19/04343-4

Dato
21.01.2020

Høring - forslag til endringer i aksjelovgivningene mv. om tilknytningskrav for styremedlemmer og daglig leder mv.

Vi viser til høring av 21. november 2019 om endringer i aksjelovgivningene mv. om tilknytningskrav for styremedlemmer og daglig leder mv. Svarfristen for Brønnøysundregistrene ble utsatt til 23. januar 2020. Brønnøysundregistrene har merknader til kapittel 3 og 4.

Merknader til kapittel 3: Kontroll av identitet i Foretaksregisteret

På side 18 i høringsnotatet står det at "Det er registerfører som skal rekvirere d-nummer fra Folkeregisteret. Registerfører må dessuten benytte seg av innsendte papirer for å fastsette identiteten til den registrerte rolle innehaveren." Det er imidlertid ikke slik at Foretaksregisteret, eller Enhetsregisteret, fastsetter identiteten av meldte rolle innehavere, hverken ved rekvirering av d-nummer eller i andre sammenhenger.

Rekvirering av d-nummer utføres av Brønnøysundregistrene iht. forskrift til folkeregisterloven § 2-2-4 første ledd. Saksbehandlingen ved søknad om d-nummer er todelt. Når registerfører mottar søknad om d-nummer, kontrolleres det at denne oppfyller kravene etter folkeregisterforskriften § 2-2-4 andre ledd, og at søker skal registreres etter § 2-2-3 bokstav c. Hvis dette er tilfelle, sendes søknaden til Folkeregisteret, som er ansvarlig for å realitetskontrollere søknaden, jf. §§ 2-2-5 og 2-2-6. Foretaksregisteret har hverken formell eller reell kompetanse til å godkjenne eller avslå søknad om d-nummer, og foretar derved ikke en identitetskontroll eller realitetsbehandling av søknaden for øvrig.

Ved registrering av roller i Foretaksregisteret og Enhetsregisteret forholder registerfører seg til Folkeregisteret som den nasjonale felleskomponenten med ansvar for opplysninger om fysiske personer. Den som fyller ut melding om registrering skal fylle ut rolle innehaverens navn og fødselsnummer/d-nummer, og registerfører kontrollerer at dette stemmer ved oppslag i Folkeregisteret. De fleste meldinger sendes elektronisk, og da er denne kontrollen automatisert.

Foretaksregisteret fastsetter ikke identitet av stiftere av foretak, og krever heller ikke d-nummer, hvis de er utlendinger og ikke har fødselsnummer eller d-nummer fra før. Dette vil heller ikke være mulig å kreve, siden stifter ikke er en rolle som registreres i Foretaksregisteret, og stifterne har derved ikke grunnlag for å søke om d-nummer, jf. folkeregisterforskriften § 2-2-3.

Det fremgår på side 17 i høringsnotatet at Foretaksregisteret ikke har klar hjemmel til å kreve personlig oppmøte for ID-kontroll. Vi ønsker å tilføye følgende. Ved rekvirering har Foretaksregisteret hjemmel til å kreve oppmøte for ID-kontroll. Dette følger av folkeregisterforskriften § 2-2-5 andre setning som gjelder generelt for rekvirenter av d-nummer, og Foretaksregisteret er en av disse, jf. § 2-2-3 bokstav c. Det ville derimot ha vært en fordel om Foretaksregisteret som registerfører hadde fått en klar hjemmel til å kreve at de som skal registreres i roller med d-nummer som identifikatorer, har gjennomført ID-kontroll ved Skattekontoret. En slik hjemmel bør være uavhengig av organisasjonsform og innsendingsmåte (elektronisk eller papir). Digitaliseringsdirektivet som

enda ikke er tatt inn i EØS-avtalen, regulerer spørsmålet i art 13g og stiller krav om "justified public reason". Brønnøysundregistrene mener det er mest hensiktsmessig å samle regulering av nye krav som følge av digitaliseringsdirektivet i en felles høring. Det kan også bli nødvendig med andre endringer i foretaksregisterloven og annen registerlovgivning som følge av digitaliseringsdirektivet.

Det fremgår på side 22 av høringen at området for elektronisk identifikasjon og tillitstjenester er i utvikling og Brønnøysundregistrene er enige i at det er praktisk å regulere detaljene i forskrift. Utviklingen er imidlertid rask og det kan komme endringer allerede inneværende år som kan påvirke hvordan en lovhjemmel bør utformes. Når en slik lovhjemmel skal utformes må også andre registre omfattes, så som Enhetsregisteret.

Merknader til kapittel 4: Registrering av hvem som representerer selskapet i rettergang

Departementet skriver på side 20 at: "Luganokonvensjonen gjelder for saker mellom borgere i EØS, jf. tvisteloven § 4-8. I saker hvor det er et rettsforhold over landegrensene, vil konvensjonens regler ha forrang etter prinsippet om *lex specialis* (spesielle regler går foran generelle regler ved motstrid). De norske reglene om verneting er forsøkt harmonisert med Luganokonvensjonen. Det følger likevel av Høyesteretts avgjørelser i HR-2012-152-U og HR-2012-2393-A at tilknytningen til Norge må være tilstrekkelig for at norsk domstol er stedlig kompetent i saker som gjelder internasjonale forhold. I de fleste tilfeller vil et norsk selskap styrt fra en annen EØS-stat eller norsk filial av et utenlandsk selskap, anses å ha tilstrekkelig tilknytning. For tilfeller hvor Luganokonvensjonen ikke gjelder, har det betydning om selskapet har oppgitt hva som er norsk verneting, og hvem som eventuelt representerer selskapet i rettergang."

Brønnøysundregistrene er usikre på betydningen av Luganokonvensjonens virkeområde, hva gjelder behovet for registrering av hvem som kan representere foretaket i rettergang. Saken omhandlet i de refererte Høyesterettsavgjørelsene var et norsk selskap, og da regulerer tvisteloven og domstoloven hvem som kan representere selskapet i rettergang. Dette var heller ikke en problemstilling i sakene.

Hvem som kan representere et foretak i rettergang er, som departementet skriver, løst i domstolsloven § 191 og i tvisteloven § 2-5 andre ledd. Disse bestemmelsene regulerer hvem som kan representere ulike typer foretak i rettergang og hvordan slik myndighet kan delegeres. Utgangspunktet er at det er styrets leder og innehavere av signatur og prokura som kan representere foretaket i rettergang. Dette er opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret per i dag.

Bakgrunnen for forslaget til endring i foretaksregisterloven synes ut fra høringsnotatet å være det kodifiserte selskapsdirektivet, 2017/1132/EU, artikkel 14, hvor bokstav d (i) stiller krav til at hvem som kan representere foretaket i rettergang skal gjøres kjent. Opplysningene skal etter artikkel 16 innføres i et register. Direktivbestemmelsen som ligger til grunn for forslaget er ikke ny. Tilsvarende bestemmelse finner man allerede i det første selskapsrettsdirektivet av 1968, 68/151 EØF, artikkel 2 første ledd bokstav d (i), jf. artikkel 3 første ledd.

Departementets lovforslag innfører en opplysningsplikt ikke bare for organisasjonsformer som faller under digitaliseringsdirektivet, men for samtlige organisasjonsformer registrert i Foretaksregisteret, med unntak av enkeltpersonforetak. Brønnøysundregistrene er ikke kjent med at registrering av hvem som kan representere foretaket i rettergang er et reelt behov fremmet av næringslivet eller andre. Vi ser derfor ikke behov å innføre dette som en ny registreringsplikt for næringslivet. Brønnøysundregistrene mener at dagens plikt til registrering av styre, prokura og signatur er i tråd med gjeldende direktivs artikkel 14 bokstav d. Vi er heller ikke kjent med at andre nordiske land har noen slik særskilt registrering.

Departementet skriver i sin vurdering: "Registrering av opplysninger i et offentlig register om hvem som representerer selskapet i rettergang, forenkler og fjerner tvil om hvem oppgaven tilligger. Å anlegge søksmål mot selskaper hvor det er vanskelig å få tak i de rette tillitspersonene eller fullmektigen til å motta prosessvarsler og andre henvendelser som styres av prosessreglene, kan oppleves som en byrde. Manglende eller utdaterte opplysninger kan være med på å forhindre at rettmessige krav fremmes."

Brønnøysundregistrenes mener at en slik opplysning ikke nødvendigvis gir et klarere bilde av hvem en eventuell saksøker skal kontakte. Hvis ikke fullmakten er av svært generell karakter, vil en slik myndighet ofte ikke gis før et søksmål oppstår. Noe av poenget forsvinner hvis Foretaksregisteret må registrere en slik opplysning etter at spørsmålet er avklart. Brønnøysundregistrene kan uansett vanskelig se at styreleder er feil vedkommende å kontakte, selv om denne myndigheten er delegert.

Dersom fullmakten begrenses til sak, i tid og i omfang, kan dette gjøre forholdene uoversiktlig. Det kan resultere i flere registrerte representanter avhengig av delegering. Det kan dermed bli vanskelig å finne rette vedkommende, og vil stille store krav til fullmaktens klarhet og Foretaksregisterets evne til å formidle innholdet. I tillegg vil registrering av slike hovedsakelig ustrukturerte opplysninger være et vesentlig hinder for automatisering av registrering, siden registrering av særfullmakter, dvs. fritekst, er noe som må behandles og vurderes manuelt.

Departementet skriver at registreringsplikten kun vil gjelde nye foretak, og andre som ønsker å oppdatere opplysningen. Det konkrete forslaget er imidlertid utformet slik at opplysningene skal registreres og introduserer dermed en registreringsplikt for alle, dvs. ca. 400 000 foretak. Det er hverken tatt forbehold eller foreslått overgangsregler. Det fremgår heller ikke hvilke opplysninger som skal registreres om fullmektigen, eller hva slags dokumentasjon som må vedlegges for å kunne registrere en slik opplysning. Behov for dokumentasjon vil dessuten medføre et ytterligere vedleggskrav i Foretaksregisteret, som vil øke innsendingsbyrden, dersom det er meningen at opplysningen skal dokumenteres med styreprotokoll e.l.

Videre må de registrerte opplysningene vedlikeholdes. Vi mener at risikoen for at en slik opplysning blir utdatert, er langt høyere enn øvrige registrerte opplysninger, da slike opplysninger ofte vil være av mer midlertidig art (f.eks. et advokatengasjement i en enkelt sak). Dette gjør at vedlikeholdet må være hyppigere enn på andre opplysninger, noe som igjen øker innsendingsbyrden til foretakene. Dersom slike opplysninger ikke vedlikeholdes, vil dette gå ut over registerkvaliteten. Hvis Foretaksregisteret selv også må iverksette tiltak for at disse opplysningene holdes ved like, vil ressursbyrden øke ytterligere.

Departementet skriver videre på side 21: "I mange selskaper vil det være styreleder som er tillagt ansvaret for å representere selskapet i rettergang. Imidlertid kan det være praktisk for enkelte selskaper å offentliggjøre gjennom registrering at det er andre enn styreleder som har denne fullmakten. Det gjelder for eksempel i tilfeller hvor selskapet har behov for å søke om dispensasjon fra reglene om krav til bosted og statsborgerskap etter aksjeloven og allmennaksjeloven § 6-11, og hvor slik fullmakt er stilt som vilkår for å gi dispensasjon fra tilknytningskravet."

Med de endringene som allerede er foreslått vil behovet for å søke om dispensasjon minske. Vi kan ikke se at den økte fleksibiliteten for departementet er tilstrekkelig grunn til å pålegge samtlige foretak å registre hvem som kan representere foretaket ved rettergang.

Departementet skriver til slutt i forslaget: "Departementet foreslår at det tas inn bestemmelser i foretaksregisterloven kapittel 3 om at det særskilt skal angis og registreres hvem som representerer foretaket i rettergang og som kan motta forkynnelser på vegne av foretaket. De nye reglene vil gjelde for nyregistreringer, og for alle foretak som ønsker å oppdatere denne opplysningen."

Forutsatt at denne opplysningen meldes elektronisk via samordnet registermelding, registreres, fremgår på registerutskrift, firmaattest, kunngjøringer og nøkkelopplysninger, vil man måtte påregne 6-7 månedersverk i utvikling og testing. I tillegg vil saksbehandling av denne opplysningen kreve økte ressurser. Hvis dette er en opplysning nesten samtlige organisasjonsformer registrert i Foretaksregisteret må melde, vil saksbehandlingsbyrden bli stor.

Brønnøysundregistrene anser det ikke som hensiktsmessig at Foretaksregisteret skal bruke store ressurser på å innføre og saksbehandle en ny opplysningsplikt, samtidig som det innføres en ny registreringsplikt med uavklarte kostnader for næringslivet, på et område som allerede er løst i særlovgivningen. Vi legger til grunn at dette er en opplysning som bare vil være relevant for ytterst få foretak, og som kan fås ved kontakt med foretaket der dette er relevant.

Hvis dette likevel er en opplysning som skal vedtas innført i Foretaksregisteret, anbefaler vi at løsningen utvikles og at opplysningen innføres på ny saksbehandlingsplattform. Brønnøysundregistrene forutsetter at kostnader til utvikling av den nye løsningen og merkostnader til drift og saksbehandling dekkes særskilt, samt at tidsperspektivet for eventuell utvikling av løsningen fastsettes i samråd med Brønnøysundregistrene.

Med hilsen

Brønnøysundregistrene

Lars Peder Brekk
direktør

Ketil Ingebrigtsen
fung. leder direktørens stab

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Saksbehandler: Dörthe Koerner